

KRIZA 2008- JE KRIZA ENOSTRANSKEGA INOVIRANJA BREZ INOVIRANJA NAVAD IN VODENJA

Povzetek

V ozadju krize, ki je razkrila žalostno resnico sodobnega zahodnega in vzhodnega sveta glede gospodarjenja kot zadovoljevanja potreb ljudi ob istočasni skrbi, da bodo zmogle preživeti tudi generacije naših otrok in vnukov, je le navidezno problem prenaseljenosti planeta, ekologije, neznosnega porasta razlik v kakovosti življenja ljudi in zmanjkovanja naravnih virov in trga. V bistvu gre za problem človeške miselnosti in sposobnosti razmišljati izven logike starih izkušenj, domiselno in ustvarjalno. Problemi se pač ne dajo rešiti z miselnostjo, ki jih je povzročila. Kriza je nastala v najbolj inovativnih državah. Skupni imenovalec nastanka, ne le pojava, krize je enostransko, zgolj tehnično-tehnološko inoviranje brez inoviranja navad. Potrošniška družba po desetletjih truda za konkuriranje s popolno kakovostjo izdelkov (ne pa življenja), prakse celodnevne delovnega časa, da bi imeli tudi marsikaj nepotrebnega razen srečne družine, uničuje naravo in človeško življenje, zato pa tudi gospodarstvo. Le-to ni sredstvo za dobiček, ampak za dobro počutje ljudi kot primerno celovitih in ustvarjalnih. Življenjski cikel dosedanjih potreb se bistveno spreminja tudi zaradi staranja prebivalstva. NI odvisen zgolj od kupne moči.

BDP kot staro merilo gospodarskega uspeha ne meri dobrega počutja, ampak samo obseg tržne menjave. K sreči ga poskušajo dopolniti. Nujno je inovirati merila gospodarskega uspeha z merili, ki povedo, kaj ljudje od njega imajo razen veliko nepotrebni dobrin in ogromnih razlik, ki vodijo vse družbe v težave vse do terorizma.

Žal so odločilni ljudje premalo pripravljeni upoštevati bistvo sedanje krize, ki se ne omejuje na finance, banke in obnovo povpraševanja po izdelkih, ampak gre za to, da potrebe ljudi niso več enake kot v desetletjih pomanjkanja zdaj, ko gre za izobilje. V slednjem ambicije ljudi s kupno močjo niso več enostavno v kupovanju, ampak zahtevnejše. Drugi pa tudi nimajo ambicij, ki bi ustvarile trg, ne da bi uničile naravne pogoje za obstoj človeštva sedanje civilizacije. Narava zmore živeti brez ljudi, ljudje brez zdrave narave ne zmorejo.

Posledice enostranskosti obnašanja in zato navideznega inoviranja namesto celovitosti so torej grozljive, a globalizacija enostranskih podjetniških in državnih odločitev in ukrepov brez globalnih pravnih političnih organov jih spreminja iz nekoč lokalnih v take, da se tičejo vseh in jim nikjer ni mogoče pobegniti. Mednarodno in državno pravo ne zadoščata, ker ne moreta zajeti in rešiti skupnih problemov vsega človeštva, saj nista nad-državna in ju države upoštevajo ali pa ne. Na zgolj nekaj globalnih problemov omejeno naddržavno pravo je nujno.

Odprto vprašanje je le, ali se bomo za tako korenito inovacijo samih sebe odločili pravočasno in dovolj celovito, ne le na posamični tematiki, npr. bančni ali pri proizvodnji avtomobilov, pa še to zastarelih, po ne več nujnih tehnologijah namesto po novih, sonaravnih.

Literatura, kaj in kako naj storimo, obstaja. Tukaj z njeno pomočjo le na kratko zbadamo, da bi spodbudili hiter nastanek politične volje. Znanje obstaja in se nenehno krepi. Poti nazaj in v enako kot doslej ne moremo uporabiti, ker smo pač na vrvi nad propadom.

Francoska revolucija je dala etiko sodobne družbe: enakost, bratstvo, svoboda, ne le svoboda vplivnih vse do samovolje. A. Smith za ekonomijo pravi: moralna čustva so podlaga: popolna osebna odgovornost lastnikov, javnost poslovanja, soodvisnost, trg brez monopolov - to je bistvo liberalne ekonomike. Čikaška šola neoliberalizma je njeno nasprotje, vodi v sodobne krize navideznega trga. Pot iz njih kaže sodobna etika - etika soodvisnosti.

Za skupni imenovalec ukrepov, ki jih lahko sprejme tudi Slovenija sama, predlagamo dvoje (znova):

1. Ves javni sektor, ki je skupno največji kupec in ima torej pogajalsko moč, naj v pravila, po katerih kupuje kar koli od toaletnega papirja do vrhunskih znanstvenih dosežkov, vgradi merilo, da mu smejo dobavljati samo tisti, ki dosegajo najvišjo stopnjo poslovne odličnosti, družbene odgovornosti in primerno celovite, ne le tehnično-tehnološke inovativnosti. Za podrobnosti tukaj ni časa, predložimo jih lahko pisno, so objavljene.

2. V pravilih za nagrajevanje vodstev in vseh drugih sodelavcev dobaviteljev česar koli za ves javni sektor naj se vgradi splet meril, ki ga je že pred dosti leti zapisal dr. Dejan Avsec:

- Podlaga za univerzalni temeljni dohodek občanov je uporaba modela USOP (Universal Stock Ownership Plan), po katerem vsi občani, najprej pa najskromneje živeči, postane delničarji vseh organizacij.

- Podlaga za temeljni osebni dohodek zaposlenih je uporaba modela ESOP (Employee Stock Ownership Plan), po katerem so vsi zaposleni delničarji svoje organizacije.

- Podlaga za odnose med zaposlenimi je uporaba modela Mondragonskih zadrug, ki uspešno deluje že preko 70 let vsaj v severni Španiji.

- Vsak zaposleni ima tudi plačo iz delovnega razmerja in odvisno od uspeha pri delu. Največjo variabilnost imajo najvplivnejši.

- Vsak zaposleni in vsi njegovi sodelavci imajo pravico in dolžnost sodelovati v invencijsko-inovacijsko-difuzijskih procesih.

Vse prisotne in z vami povezane štejem za vplivne in prosim za pomoč pri vplivu vplivnih na vplivne zoper vplivne, ki nasprotujejo inoviranju družbe.

Bodimo družbeno odgovorni, to ne stane nič, saj mnogo več stroškov prepreči kot povzroči, brž ko ne gre zgolj za dobrodelnost, ampak za poštenost brez zlorabe do sodelavcev, poslovnih in drugih partnerjev, širše družbe in naravnih pogojev za obstoj človeštva.